MaHa AjANSI

ERTELEME KARARI DANIŞTAYDA

TARİH 22/11/973

DİSK ve Maden-İş Uzmanları, Bakanlar Kurulunun Ereğli Demir Çelik Fabrikalarında uygulanan Grevin ertelenmesine ilişkin kararını iptal için Danıştaya başvurmuşlardır.

Uzmanların hazırladığı gerekçeli karar aynen aşağıya alınmıştır:

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA SUNULMAK SURETİYLE
DANIŞTAY DAVA DAİRELERİ KURULUNA

1- YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMİMİZ VARDIR.
2- DURUŞMA İSTEMİMİZ VARDIR.

DAVACI : Türkiye Maden-İş Sendikası
Barbaros Bulvarı No:58 Beşiktaş-İSTANBUL

VEKİLLERİ : Av.M.Kaya Canpolat, Av.Muammer Güngör
Barbaros Bulvarı No:58 Beşiktaş-İSTANBUL

DAVALILAR : 1-Başbakanlık-ANKARA
2-Sanayii ve Teknoloji Bakanlığı-ANKARA

DAVA KONUSU: Müvekkilimiz Sendikanın Karadeniz Ereğlisinde kurulu Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. işyerinde 1.Eylül 1973 gününde uygulamaya başladığı grevin 30 gün süre ile geciktirilmesine ilişkin, Bakanlar Kurulunun 7/7363 Karar, 26.10.1973 tarihli ve 15.Kasım. 1973 gün ve 14713 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kararının, yürütmenin durdurulmasınada karar verilerek İPTALİ istemidir.

OLAYLAR : 1-Müvekkilimiz Türkiye Maden-İş Sendikası, Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. işyerinde çalışan işçilerin tamamının üyeliğini kazanmak suretiyle toplu iş sözleşmesi yetkisini almış, işverenle Toplu İş Sözleşmesi müzakerelerine başlamış, sonucada işveren, müvekkilimiz sendikanın tekliflerini kabul etmediği için 275 sayılı yasanın öngördüğü prosetörü tamamlayarak anılan işyerinde 1.Eylül.1973 tarihinde grev uygulamasına başlamıştır.

Grev, Bakanlar Kurulunca alınan erteleme kararına kadar aralıksız 75 gün devam etmiştir.

2-Müvekkilimiz sendikanın uygulamakta olduğu grev Bakanlar Kurulunun 26.10.1973 tarih 7/7363 K.sayılı ile 30 gün ertelenmiştir.

Karar aynen şöyledir:

"Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. işyerinde Maden-İş Sendikasınca uygulanmakta olan grevin Doğuda'ki son gelişmeler nedeniyle memleket güvenliği ile son derece yakından ilgili olması ve milli güvenliğimizi bozucu nitelikte görülmesi bakımından 30 gün süre ile geciktirilmesi; Sanayii ve Teknoloji Bakanlığının 25.10. 1973 tarihli ve 314 sayılı yazısı üzerine, 15.7.1963

DİSK'E BAĞLI TÜRKİYE MADEN-İŞ SENDİKASININ HABER AJANSIDIR.
SAHİBİ: Türkiye Maden-İş Sendikası adına Genel Başkan Kemal TÜRKLER
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Kudret YILDIRIM
ADRES: Barbaros Bulvarı No: 58 Beşiktaş - İstanbul
TEL: 47 97 47 - 47 33 98 - 47 92 00

tarihli ve 275 sayılı Kanunun 21.maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 26.10.1973 tarihinde kararlaştırılmıştır."

Bakanlar Kurulunun grevin geciktirilmesine ilişkin bu kararnamesi Anayasaya, 275 sayılı yasaya, uygulamalara, gerçeklere ve sayın Kurulunuzun bu konudaki müstakar kararlarına, idare hukukunun temel prensiplerine aykırı; usûl, maksat ve sebep unsurları yönünden sakat ve temel hakların özünü zedeler nitelikte olduğundan iptali gereken bir karardır.

Şöyleki;

GECİKTİRME KARARI ANAYASAYA AYKIRIDIR.

A-Grev hakkı Anayasanın temel hakları bölümünde, 47. maddesinde düzenlenmiştir. Yine Anayasanın 11. maddesinde de:

(Temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunulamaz)

Bu temel ilkeler karşısında, 275 sayılı yasanın 21. maddesinde öngörülen ve Bakanlar Kuruluna verilmiş olan "Grevin geciktirilmesi" yetkisi istisnai bir yetkidir. Ancak, madde öngörüldüğü şekilde grevin doğrudan doğruya milli güvenliği ve memleket sağlığını bozucu nitelikte olduğunu saptanması halinde grevin geciktirilmesi söz konusu olabilir. Daha açık bir deyimle milli güvenlik veya memleket sağlığı ile geciktirilen grev arasında illiyet bağı doğrudan doğruya mevcut bulunmalıdır, dolaylı yoldan illiyet bulunması halinde Anayasadaki yeri itibariyle temel haklardan biri olan grevin geciktirilmesi yetkisinden bahsedilemiyecek, grev geciktirilmiyecektir.

Anayasanın açıklanan bu hükümleri karşısında grevin geciktirilmesi kararı Anayasaya aykırıdır.

B-Grevin geciktirilmesi kararı 275 SAYILI YASAYA'DA AYKIRIDIR.

275 sayılı yasanın grevin geciktirilmesi ile ilgili 21.maddesi bu konuda şu hükmü getirmiştir:

"Grev ve Lokavtın geçici olarak durdurulması.

Karar verilmiş veya başlamış olan kanuni bir grev veya lokavt, memleket sağlığının veya milli güvenliğin bozucu nitelikte ise, Bakanlar Kurulu bu uyuşmazlıkta grev ve lokavtı en çok 60 gün süre ile geciktirebilir..."

Yasa koyucu kanuni bir grevin geçici bir süre ile geciktirilmesi için iki sebep dışında başka hiçbir sebep kabul etmemiştir. Bunlardan, olayımızda "grevin milli güvenliği bozucu nitelikte olması" geciktirme kararına esas alınmıştır.

aa) Milli güvenlik nedir?

Milli güvenlik, Anayasaya, yasalar ve milli güvenlik kurulu yönetmeliğinin 3.maddesi ve bilimsel görüşlerden yararlanarak Sayın Dairenizce şöyle tanımlanmıştır:

"Yurt ölçüsünde beliren iç ve dış tehlikelere karşı devlet tüzel kişiliğini savunma ve güvenlik altına alınması."

Yüksek Kurulunuz, NATO ortak savunma tatbikatı nedeniyle NATO işyerlerinde başlatılan grevlerin ertelenmesi konusunda Bakanlar Kurulunun benzeri bir kararnamesinin iptal ederken milli güvenlik kavramına açıklık getirmiş ve doğrudan doğruya milli savunma ile ilgili grevleri dahi milli güvenliği bozucu nitelikte kabul etmemiştir.

(Yüksek Kurulunuzun ekli 19.9.1969 T. 1967/711 E. 1969/652 K. sayılı kararı)

bb) Bu açıklık karşısında müvekkilimiz sendikanın bir işyerinde uyguladığı kanuni grevin milli güvenliği bozucu nitelikte kabulüne imkân yoktur.

C-Bakanlar Kurulunun, grevin geciktirilmesine ilişkin kararı GERÇEK VAKALARA DA AYKIRIDIR.

bb) Müvekkilimiz sendikanın uyguladığı grevin başlangıç tarihi 1.9.1973 Bakanlar Kurulunun grevin geciktirilmesine ilişkin anılan kararnamesinin tarihi 26.10.1973'tür.

Oysa, kararın Resmî Gazetede yayınlanma tarihi 15.Kasım. 1973'dür. (Ekli Resmî Gazete Sayı 14713 mükerrer)

Geciktirme sebebi olarak kararda "grevin Orta Doğuda'ki son gelişmeler nedeniyle memleket güvenliği ile son derece yakından ilgili olması ve milli güvenliği bozucu nitelikte bulunması gösterilmiştir.

Milli güvenlikle bu kadar yakından ilgili görülen, milli güvenliği bozucu mahiyette kabul edilen bir grevin ertelenmesini kararnamesini 20 geciktirildikten sonra yayınlanmasını izah mümkün degildir. Kararın alınma ve yayınlanma tarihleri arasında geçen bu kadar uzun süre bizzat Bakanlar Kurulunun, grevi, milli güvenliği doğrudan doğruya bozucu nitelikte görmediğini açık bir delilidir.

bb) Diğer yönden karara dayanak yapılmak istenen Orta Doğuda'ki buhran, kararname yayınlandığı tarihte çoktan sona ermiş bulunmakta idi. (Ekli Gazeteler)

cc) 26.10.1973 tarihini taşıyan geciktirme kararında imzası bulunan Başbakan Yardımcısı Kemal Satır Başbakan tarafından uyuşmazlıkta arabulucu tayin edilmiştir. (Ekli gazeteler)

Arabulucuk çalışmaları tarafları bir araya getirmek suretiyle 8.Kasımdan 15 Kasım 1973 tarihine kadar sürmüştür. Bir yandan bu karara rağmen arabuluculuk çalışmalarının sürdürülmesi grevin milli güvenliği bozucu nitelikte olmadığının bir başka delilidir.

dd) Müvekkilimiz sendikanın grev kararını uyguladığı anılan işyerinin sermayesinin yarısından fazlası devlete aittir; 524.071.000.TL.de 306.000.000.TL. (Ekli Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. 1972 yılı çalışma raporu Sayfa 40-41)

Böyle oluncada, hükümet herhangi bir işverenle Sendika arasındaki uyuşmazlığı çözmede göstermesi gereken "objektif kalma" durumunu - olayımızda sermayenin çoğunluğuna sahip ortak olduğundan - çok daha büyük bir hassasiyetle yerine getirmek zorunda iken işveren tarafına ağırlık vermek suretiyle ihlal etmiştir. Böylecede: 275 sayılı yasanın 21.maddesinin meclisteki görüşülmesi sırasında Prof.Sadettin Tozbi'nin endişe ettiği durum ortaya çıkmıştır.

"...Şimdi ben korkarım burada hükümet bu tasarruflarını kullanırken işçinin karşısında bir taraf olarak çıkmasın. En büyük tehlikede buradadır. Bu tehlike o kadar büyüktür ki, hükümet bu tasarrufu tam yerinde kullanmaz da şu veya bu politik sebeplerle buna tevessül edecek olursa, o vakit işçinin üzerinde; hükümet işçinin haklarını vermeye yanaşmayan, ona hasım olan, demiyelimde ona karşı olan ve işvren tarafını tutan bir organdır..." (Sendikalar ve grev lokavt hakları. Şark Matbaası.Ankara 1964 Sh.223)

Bu durumda, Bakanlar Kurulunun "Milli güvenliği bozucu nitelik sebesi arkasında grevin geciktirilmesine karar vermesini grev hakkını kullanan işçiye karşı işverenin yanında yer alması anlamından başka şekilde izahı var mıdır? Yukarda arzettiğimiz nedenler uygulanan grevin milli güvenliği bozucu nitelikte olmadığını açıkca ortaya koymaktadır. Böylece de Bakanlar Kurulunun grevi geciktirme kararnamesi tam etkin olduğu ve grevden işçilerin beklediği sonucun sağlanacağı sırada greve karşı hot ve hot alınmış sakat bir tasarruf mahiyetini göstermektedir.

ee) Grevin geciktirilmesine neden olarak gösterilen Orta Doğu olayları ile Ereğli Demir Çelik Fabrikalarında uygulanmakta olan grevin maddeten hiç bir ilişkisi yoktur. Hele, bu grevin milli güvenliği bozucu nitelikte görülmesi söz konusu olamaz. Nitekim bu işyeri, üretim alanına giren "mamul ve yarı mamulleri" bakımından ülkemezin ihtiyacının tek ve münhasır kaynağı değildir. Aynı malların dış kaynaklardan ithali yoluyla sağlanması mümkündür ve esasen evvelden beri ve grev süresincede bu ithalat yapıla gelmiştir. (Ekli Ereğli Demir Çelik Fabkikaları T.A.Ş. 1972 Faaliyet Raporu Sh.2.)

D- Grevin milli güvenliği bozucu nitelikte olması gerekçesi ile geciktirilmesi kararı bilimsel yönden dayanaktan yoksundur. Aksine, doktrinde özellikle milli güvenlik ve sınırları konusunda yapılan incelemeler geciktirme kararının sakatlığını açıkca ortaya koymaktadır.

Konu ile yakın ilgisi nedeniyle bilimsel çalışmalardan bir kaçını sunuyoruz.

(Ekli fotokopiler: Prof?Dr.Lütfü Duran Sosyal Hareketler ve Milli Güvenlik. İktisat ve Maliye Dergisi Cilt XVII-Sayı 4 Temmuz 1970 Sh. 165 v.d., Prof.Dr.Metin Kutal.Hükümetin Greve müdahalesi, Sosyal Siyaset Konferansları 22 ve 23.cü kitaplar Sh. v.d.)

3-Yukarda açıkladığımız sebeplerle:

Bakanlar Kurulunun, müvekkiliniz sendikanın Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. işyerinde uyguladığı grevin "Orta Doğuda'ki son gelişmeler nedeniyle memleket güvenliği ile son derece yakından ilgili olması ve milli güvenliğimizi bozucu nitelikte görülmesi bakımından 30 gün süre ile geciktirilmesine,,. " ilişkin anılan kararı usul, sebep , maksat ve selahiyet unsurları yönünden sakat, Anayasaya ve 275 sayılı yasaya, yerleşmiş uygulamalara aykırı, hot ve hot alınmış bir tasarruf niteliğindedir.

Bu nedenlerle İPTALİ gerekir.

4- YÜRÜTMENİN DURDURULMASI ISTEMİMİZİN DAYANAKLARI:

275 sayılı yasının 17/2 maddesinden grev tarip edilmiştir:

"...İşçilerin Işverenlerle olan münasetlerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacı ile ve bu kanun hükümlerine uyularak yapılan greve kanuni grev denilir."

Anayasada temel haklardan biri olarak kabul edilen, yasaya uygun şekilde uygulanan bir grevin hukuken sakat bir kararname ile geciktirilmesi müvekkiliniz sendikanın bu işyerinde çalışan binlerce üyesinin iktisadi ve sosyal bakından hakların elde etmelerini önlemiştir. Binlerce işçi ve ailesi bu yüzden mağdur duruma düşürülmüştür.

Bakanlar Kuruluna grevi geciktirme yetkisini veren 275 sayılı yasanın 23/1 maddesine mukabil 21/2 maddesi şöyledir:

"Danıştay, bu maddede söz konusu Bakanlar Kurulu kararları hakkındaki iptal davalarına ilişkin yürütmenin durdurulması taleplerini bir hafta içinde karara bağlar."

Yasa koyucu, maddede, bu konuda ivedilikle karar verilmesini amaçlaşmıştır. Bunun nedeni ise; Bakanlar Kuruluna verilen istismai ve şartlara bağlı yetkinin hemen denetime tabi tutulmasıdır.

Böylece de, kitleleri yakından ilgilendiren, sakat ve olaylara aykırı grev geciktirme kararlarının, kamuda yaratacağı, adalete yasaya saygı bağlılık ve inanç daygularını zedeliyerek sosyal çalkantılarak neden olmasını önlemek maddeye esas alınmıştır.

Bu sebeple Yüksek Kurulumuzdan anılan Bakanlar Kurulu kararnamesinin <u>YÜRÜTÜMÜN DURDURULMASINA</u> karar verilmesini istemek zorunlu olmuştur.

<u>HUKUKİ SEBEPLER</u> : Anayasa, 275 sayılı yasa Danıştay Kanunu olayla ilgili diğer mevzuat hükümleri,

<u>KANUNİ DELİLLER</u> : Bakanlar Kurulunun 26.10.1973 tarih ve 7/7363 sayılı kararnamesi, Resmî Gazete, Gazetelerin ilgili köpürleri, Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş. 1972 Faaliyet Raporu, bilimsel görüşlere ait fotokopiler vesair kanuni deliller.

<u>SONUÇ VE İSTEK</u> : Yukarda arzedilen sebeplerle, tam yargı davası açma hakkımızın saklı kalması kaydı ile müdafaa yapılarak, Bakanlar Kurulunun 26.10.1973 T. ve 7/7363 sayılı Kararnamesinin iptaline, yürütmenin durdurulmasına, yargılama giderleri ile avukatlık ücretinin davalı tarafa yükletilmesine karar verilmesini vekil sıfatı ile saygı ile talep ve rica ederiz.

Davacı

Türkiye Maden-İş Sendikası Vekilleri

Av.Muammer Güngör Av.M.Kaya Canpolat

Eki: Vekâletname Örneği
Belgeler Dosyası